

Upravni odbor Mladinske komisije pri Planinski zvezi Slovenije je na svoji 4. seji, ki je bila dne 4.6.2009 na predlog Odbora za vzgojo in izobraževanje MK PZS sprejel

PROGRAM NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA MLADIH V PLANINSKI ORGANIZACIJI ZA NAZIV MLADINSKI VODITELJ

1. UVOD

Mladinski voditelj s svojim delom omogoča mladim, da se ukvarjajo z dejavnostmi, ki jih zanimajo in jim koristijo, ter s tem razvijajo svoje zmožnosti. Pri tem mladinski voditelj zastopa vrednote in metode dela v planinski organizaciji, v kateri deluje.

Mladinski voditelji predstavljajo motor oz. gibalno mladinske organizacije in vodijo skupino ljudi, ki jim je zaupana, z določenim ciljem.

Glavne značilnosti mladinskih voditeljev so:

- *prostovoljstvo,*
- *usmerjenost v ljudi, humanost,*
- *pobudništvo,*
- *izražanje lastnih vrednot in vrednot organizacije,*
- *delo z mladimi v planinski organizaciji.*

Povzeto in prirejeno po: Bak, M. 2005: Podpora mladinskim voditeljem. Ml. akademija, Ljubljana.

Program neformalnega izobraževanja mladih v planinski organizaciji z nazivom Mladinski voditelj je Mladinska komisija PZS pripravila z namenom, da se v planinski organizaciji poveča zavedanje o pomembnosti mladih za razvoj organizacije ter da se mladi s pridobljenim znanjem aktivneje vključujejo v različne oblike delovanja na vseh ravneh planinske organizacije. Na ravni posameznika je temeljni namen neformalnega izobraževanja usmeritev mladih v aktivno udejstvovanje v planinskih organizacijah.

2. KOMU JE NAMENJENO NEFORMALNO IZOBRAŽEVANJE MLADIH?

Program neformalnega izobraževanja mladih v planinski organizaciji z nazivom Mladinski voditelj je namenjen mladim od 15. do 26. leta starosti, še posebej srednješolcem, ki so aktivni člani planinske organizacije in se želijo aktivno vključiti v delo mladih.

Pogoji za pristop k neformalnemu izobraževanju:

- starost med 15 (ali končano osnovno šolo) in 26 let (ciljna skupina: srednješolci);
- primerno zdravstveno stanje;
- priporočilo matičnega mladinskega odseka oz. priporočilo matičnega planinskega društva, če mladinski odsek ne obstaja;
- v zadnjih treh letih pred prijavo aktivna udeležba (udeleženec ali izvajalec) na vsaj dveh različnih aktivnostih za mlade v planinski organizaciji (npr. seminarji Mladinske komisije PZS, planinski tabor, zimovanje, organizirana srečanja mladih planincev, tečaj Planinska šola za mlade, tekmovanje Mladina in gore ali planinsko orientacijsko tekmovanje). Kot aktivnost se lahko šteje tudi vsaj enoletno opravljanje katere izmed organizacijskih funkcij v mladinskem odseku;
- v zadnjih treh letih pred prijavo dosežen vsaj srebrni znak v akciji Mladi planinec oz. opravljenih vsaj 7 izletov ali tur nad gozdno mejo;

3. NAMEN NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA MLADIH

Z neformalnim izobraževanjem mladih želimo tečajnike seznaniti:

- z oblikami in vsebinami organizirane planinske dejavnosti, predvsem z aktivnostmi za mlade v planinski organizaciji: planinska šola, akcija Ciciban planinec, akcija Mladi planinec, seminarji in tečaji, tekmovanje Mladina in gore, organizirana srečanja mladih planincev, planinska orientacijska tekmovanja, planinski tabori, zimovanja ipd.
- z vsebinami s področja aktivnega delovanja mladih v planinski organizaciji, metodami dela in razvijanjem prostovoljnega delovanja,
- z vsebinami s področja družabnosti v gorah, vodenja planinskih taborov
- s postopki varnega vodenja posameznih oblik planinske dejavnosti,
- z osnovami nekaterih dejavnosti v planinski organizaciji, kot so: prostovoljno vodništvo, zgodovina planinstva, varstvo gorske narave, prva pomoč in reševanje, prehrana v gorah, alpinizem in športno plezanje, osnove retorike, razvedanje, bivanje v naravi, varnost v gorah, itd..

Temeljna naloga Mladinskega voditelja je skrb za stalno lastno dodatno in nadaljevalno izobraževanje ter uporaba pridobljenega znanja v okviru planinske organizacije.

Naloga Mladinskega voditelja so razdeljene po zahtevnosti:

Najvišja stopnja zahtevnosti:

- organizacijsko vodenje delovanja mladih na vseh ravneh planinske organizacije,
- organiziranje in vzpodbujanje celoletne planinske dejavnosti v okviru starostno prilagojenega programa za planinske skupine,
- priprava, izvedba in analiza vsakoletnih starostno prilagojenih programov za planinske skupine,
- samostojno izvajanje starostno prilagojenega programa planinskih skupin srednješolcev in mladih.

Visoka stopnja zahtevnosti:

- sodelovanje pri vodenju organizacijskega delovanja mladih na vseh ravneh planinske organizacije,
- organizacijsko vodenje in izvajanje starostno prilagojenih programov za osnovnošolce in predšolske otroke,
- samostojno izvajanje organizacije različnih aktivnostih za mlade v okviru programov planinskih društev: planinski tabori, zimovanja, izleti, pohodi, ture, planinska orientacijska tekmovanja, tekmovanja Mladina in gore, itd.
- samostojno izvajanje akcij Ciciban planinec in Mladi planinec na ravni planinskih društev,
- samostojno izvajanje temeljnega usposabljanja na področju planinstva z nazivom Planinska šola.

Nizka stopnja zahtevnosti:

- pomoč vodnikom PZS in mentorjem planinskih skupin pri izvajanju starostno prilagojenih programov za osnovnošolce in predšolske otroke,
- sodelovanje pri izvajanju različnih aktivnostih za mlade: planinski tabori, zimovanja, izleti, pohodi, ture, planinska orientacijska tekmovanja, tekmovanja Mladina in gore,
- sodelovanje pri pripravi in izvedbi akcij Ciciban planinec in Mladi planinec na ravni planinskih društev,
- sodelovanje pri pripravi in izvedbi temeljnega usposabljanja na področju planinstva z nazivom Planinska šola,
- pomoč mentorjem PS in vodnikom PZS pri vodenju skupin otrok ali mladine na planinskih izletih po lahkih označenih poteh.

Posameznik je nosilec naziva mladinski voditelj do svojega dopolnjenega 29. leta starosti, nakar naziv preneha veljati.

4. IZVAJANJE NEFORMALNEGA IZOBRAŽEVANJA MLADIH

Neformalno izobraževanje mladih v planinski organizaciji z nazivom Mladinski voditelj se izvaja v obliki sklenjenega tečaja v času poletnih šolskih počitnic v gorskem okolju.

Tečaj traja praviloma 8 polnih dni. Izvajanje je deljeno štiri dele: predpripravo na tečaj, sklenjen tečajni del, sestavljen iz obveznih in izbirnih vsebin izobraževanja, ki jih v program vključi vodstvo tečaja, sprejemni izpit za vodnike PZS ter obveznosti po zaključku tečaja.

V eni izmeni je lahko največ 30 tečajnikov. Število članov vodstva se določi na podlagi števila tečajnikov tako, da je na največ 6 tečajnikov 1 član vodstva.

Na tečajih neformalnega izobraževanja mladih lahko kot člani vodstva sodelujejo:

- a) inštruktorji planinske vzgoje ali vodniki PZS s potrjeno vsaj B kategorijo vodenja
- b) vodniki PZS, mladinski voditelji in mentorji planinskih skupin, ki imajo izkušnje s področja mladinskega dela v planinski organizaciji.

Pri tem morata organizacijski in tehnični vodja programa ustrezati točki a). Priporoča se tudi sodelovanje zdravnika, medicinske sestre, člana GRS ali študenta višjega letnika medicine za strokovno pomoč na področju medicine.

Program neformalnega izobraževanja za mladinskega voditelja:

OV ... obvezne vsebine

IV... izbirne vsebine

I. Predpriprava na seminar

Udeleženci vsaj 14 dni pred tečajem prejmejo učbenik Planinska šola, ter uvodni vprašalnik, ki poleg vsebine učbenika zajema še dodatna vprašanja, ki služijo za pridobivanje in utrjevanje znanja tečajnikov. Rešen vprašalnik so tečajniki dolžni oddati vodstvu izobraževanja na prvi dan tečaja. V primeru, da so potrebna dopolnila in popravki, jih mora tečajnik vnesti v prvih dveh dneh tečaja. Namen preverjanja je, da se tečajniki že pred tečajem seznanijo z nekaterimi temami ter se na ta način izobraževanje razbremenijo frontalnih predavanj.

Pred tečajem (okoli 10 ur)

II. Vsebine tečaja

OV ... obvezne vsebine

IV... izbirne vsebine

a) Planinska šola

OV: Planinski kviz;

Vsebina je praviloma pripravljena iz tem Planinske šole. Posebna pozornost se posveti tudi temam, ki so zajete v osnovno preverjanje znanja za vodnike PZS.

3 ure

OV: Prva pomoč in Gorska reševalna služba;

Vsebina praviloma poteka v obliki delavnic in skupinskega dela. Priporoča se sodelovanje članov GRS ali medicinskega osebja.

4 ure

OV: Razvedanje in orientacija;

Vsebina zajema teoretično in praktično delo. Udeležence glede na znanje in izkušnje razdelimo v dve skupini. Prva, bolj izkušena skupina na terenu izbere mesta za kontrolne točke in jih vriše na karto, za tiste z manj izkušnjami pa se izvede predavanje iz osnov orientacije. Druga skupina se nato odpravi na teren in poišče kontrolne točke. Med tem časom se za prvo skupino izvede delavnica iz vrisovanja točk na karto. Praviloma se na seminarju izvede tudi orientacijsko tekmovanje. Vanj se lahko vključi tudi preverjanje znanja iz prve pomoči, poznavanja gorstev, iskanja z lavinsko žolno, itd.

8 ur

IV: Izlet po poteh učnega značaja;

Vsebina je namenjena spoznavanju lokalnih značilnosti okolja v katerem poteka tečaj in doživljajskemu načinu učenja. Način izvedbe vsebine je prilagojen možnostim, za izlet pa ni nujno, da poteka v visokogorskem svetu. Priporoča se vključitev lokalnih vodnikov ali domačinov.

5 ur

IV: Ostale vsebine;

Priporoča se podajanje vsebin na planinskih turah. Praviloma delo poteka v obliki delavnic in ne v obliki frontalnih predavanj. Možne teme: vremenoslovje, poznavanje gorstev, geologija, botanika, gorske živali, imenoslovje, varstvo narave, alpinizem, itd.

4 ure

b) Retorika in nastopanje v javnosti

OV: Osebna predstavitev;

Vsebina poteka v obliki okrogle mize. Moderator vodi pogovor, v katerem vsak tečajnik predstavi sebe, matično planinsko društvo in vzroke za udeležbo na tečaju. Predstavitve vsakega tečajnika naj bi praviloma trajala vsaj 3 minute.

1 ura

OV: Osnove retorike in nastopanja v javnosti;

Način izvedbe vsebine ni predpisan. Njen namen je tečajnike spoznati s pomenom učinkovitega komuniciranja, osnovnimi veščinami retorike, različnimi oblikami javnega nastopanja, načini za oblikovanje stališč in podajanje argumentov ...

1 ura

OV: Planinska piramida;

Vsebina se izvede v obliki debatnega tekmovanja. Tečajnikom so predstavljene teme iz planinstva, pri čemer mora biti izbira taka, da ne dopušča enoličnih odgovorov. Tekmovalci morajo zavzeti svoje stališče in ga argumentirati. Priporoča se, da vodstvo tečaja ne vpliva na rezultate tekmovanja in je vrednotenje prepuščeno tečajnikom.

3 ure

c) Mladinsko delo

OV: Družabnost in animacija;

V sklopu uvodnega spoznavnega večera, ki je namenjen zблиževanju tečajnikov jih seznanimo s smislom, pripravo in namenom družabnega življenja pri izvajanju planinskih vsebin. Ta del programa pripravi vodstvo tečaja. V sklopu izobraževanja mora biti izveden še en večer, ki ga vsebinsko pripravijo udeleženci. Izbira vsebin je prepuščena njim, to je lahko krst, bitka talentov, podelitev Oskarjev ipd. Priporoča se, da so vsebine družabnega značaja prepletene skozi celoten tečaj in se družabnost oblikuje vsak večer tečaja.

5 ur

OV: Delo v mladinskih organizacijah s poudarkom na mladinskih odsekih;

Vsebina je namenjena usmerjanju udeležencev, da se aktivno vključijo v delo mladinskih organizacij v okviru svojih zmožnosti in znanj. Priporoča se podajanje teme v obliki okrogle mize, kjer se predstavi raznolikost in načine dela mladih v planinski organizaciji in se tako spodbuja izmenjava izkušenj in idej. Posebna pozornost mora biti posvečena organizaciji dela znotraj planinskega društva in predvsem mladinskega odseka, ter možnostim za udejstvovanje mladinskih voditeljev.

2 uri

IV: Sorodne organizacije;

Predstavitve gostov, ki imajo izkušnje z delom v sorodnih organizacijah kot so Zveza tabornikov Slovenije, Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, Mladinski ceh, itd.

2 uri

IV: Delo z osebami s posebnimi potrebami;

V planinstvu so pogosti tudi programi za osebe z motnjami v razvoju, zato se lahko v okviru tečaja povabi gosta, ki predstavi omenjeno tematiko.

2 uri

IV: Mednarodna dejavnost;

V okolici učnega središča so možnosti obiska tujih mladinskih centrov. V okviru tečaja se lahko povabi gosta, da predstavi strukturo tuje prostovoljne organizacije, sorodne MK PZS.

2 uri

IV: Planinske vrednote;

Izvede se delavnica katere motivacija je spoznati lik planinca. Poudarek mora biti na načelih prostovoljstva, možnostih izvajanja medsebojne pomoči, ter delu z mladimi.

2 uri

d) Planinski tabori in večdnevno bivanje v gorskem svetu

OV: Vsebinska in organizacijska priprava planinskega taborjenja;

Vsebina poteka v obliki predavanja in zajema izhodišča za kvalitetno organizacijsko in vsebinsko pripravo planinskega taborjenja, izbiro in karakteristike tabornih prostorov, primerjavo taborjenja na prostem in v planinski koči, pohodni tabor, združena taborjenja, razpis Mladinske komisije PZS, itd..

4 ure

OV: Planinsko taborjenje – delavnica;

V okviru vsebine morajo tečajniki samostojno pripraviti program taborjenja za določeno ciljno skupino. Pri tem jim je prepuščena izbira lokacije, načina in termina vsebine. Tekom delavnice morajo oddati prijavo na razpis in svoj program predstaviti na simuliranem sestanku za starše.

4 ure

IV: Ogled planinskega tabora oz. tabornega prostora;

V okviru zmožnosti se tečajnike odpelje na ogled mesta izvajanja večdnevnega programa za mlade katerega izmed planinskih društev, ali ogled prostora primerne za pripravo planinskega tabora. Priporoča se izvedba krajše predstavitve izvajanja aktivnosti s strani vodje taborjenja oziroma skrbnika prostora.

2 uri

IV: Bivakiranje;

Izvede se na primerni lokaciji in ob primernem vremenu. Priporoča se, da se na mesto za bivakiranje pride dovolj zgodaj, da je možna raznolika priprava bivaka z elementi iz narave.

3 ure

e) Vodništvo

OV: Osebna in tehnična oprema;

V okviru vsebine se izvede spoznavanje z osebno in tehnično opremo ter njeno uporabo. Vsak tečajnik se mora naučiti samostojno pripraviti za hojo po zelo zahtevni poti. Praviloma se izvede tudi učna ura gibanja na zavarovanih poteh na poligonu ali planinski turi.

4 ure

OV: Vodniki PZS;

V okviru vsebine se tečajnikom predstavi delo vodnika PZS in osnove vodenja skupine. V sklopu tečaja je obvezna izvedba vsaj ene planinske ture v gorskem svetu, s trajanjem vsaj 6 ur. Na planinski turi mora vsak tečajnik voditi skupino na delu lahkega odseka poti.

12 ur

IV: Izdelava nosil;

Vsebina je presek različnih tematskih področji in je primerna zaradi praktične uporabe vozlov. Izvede se v obliki delavnice.

1 ura

IV: Priprava razpisa za planinski dogodek;

Mladinski voditelji ne morejo prevzeti izvedbe tehničnega dela planinskega izleta, lahko pa nastopijo kot pomočniki, pobudniki ali organizatorji dogodka. Namen te vsebine je predstaviti oblike promocije in priprave gradiv za tovrstne dogodke.

2 uri

III. Sprejemni izpit za vodnike PZS

Pod nadzorom inštruktorja planinske vzgoje tečajniki opravljajo sprejemni izpit za vodnike PZS in preizkus znanja osnovnih planinskih vozlov. Tečajniki, ki uspešno opravijo obe preverjanji, so v primeru, da se udeležijo vodniškega usposabljanja za kategorijo A v naslednjih 3 letih oproščeni opravljanja sprejemnega izpita za vodnike PZS. Pri izvedbi tur naj vodstvo tečaja nameni posebno pozornost preverjanju psiho-fizične pripravljenosti tečajnikov, saj se opravljene ture na tečaju za MV v primeru uspešno opravljenih preverjanj štejejo tudi kot preizkusna tura za udeležbo na tečaju za vodnika PZS A kategorije.

Opomba: Navedba pogojev za udeležbo na vodniškem usposabljanju brez opravljanja sprejemnih izpitov in preizkusne ture v tem gradivu je zgolj informativnega tipa. Omenjena določila ureja Program usposabljanja za vodnika PZS.

IV. Obveznosti po zaključku seminarja

V kolikor tečajnik uspešno opravi tečaj, sprejemni izpit za vodnike PZS, preizkus znanja planinskih vozlov in opravljenih tur (skupna ocena izpitnih obveznosti in splošne ocene, natančna opredelitev sledi) mora v predvidenem roku na osnovi opravljenega dela v mladinskem odseku oz. planinskem društvu pripraviti seminarsko nalogo v digitalni obliki s področja izvedenih aktivnosti, ki jo posreduje vodji tečaja. Vsa komunikacija med tečajnikom in vodstvom pri seminarski nalogi praviloma poteka preko elektronske pošte.

Navodila in priporočila za izvajanje seminarja:

- Uvodna anketa o motivaciji; Anketo izpolnijo tečajniki prvi dan tečaja, brez predhodnih informacij o ciljnih in namenu seminarja. Namen ankete je preveriti motiviranost in strukturo udeležencev na tečaju. Vodstvu daje vpogled v strukturo udeležencev in omogoča analizo spremembe motivacije pri udeležencih po zaključenem seminarju.

- Zaključna anketa; Anketo izpolnijo tečajniki zadnji dan tečaja. Zajema naj nominalno ocenjevanje posameznih vsebin tečaja in predavateljev. Udeležence se spodbudi k oblikovanju predlogov za izboljšanje programa.

- Vodstvu se priporoča dnevno ocenjevanje udeležencev pri posameznih vsebinah, ob zaključku seminarja pa se lahko izpostavi najboljše tečajnike. Praviloma se jih nagradi tudi z najvišjo oceno, vendar pa naj njihov delež praviloma ne presega petine vseh tečajnikov.

- Program se v pretežni meri izvaja preko praktičnega dela v manjših skupinah pod vodstvom ali nadzorstvom vodstva tečaja z namenom krepitve naslednjih lastnosti tečajnikov:

- učinkovito vodenje skupin,
- samostojno načrtovanje in izvedba programa in projektov,
- sposobnost motiviranja, animiranja in javnega nastopanja,
- razvijanje znanja s področja razvoja osebnosti mladostnika in vzgoje mladih,
- prepoznavanje lastnih odgovornosti in pravic,
- skupinskega dela.

Sestavni del tečaja so tudi izpitne obveznosti, ki so sestavljene iz teoretičnega in praktičnega preizkusa znanja ter splošne ocene tečajnika s strani vodstva tečaja.

Možne ocene: 1 (nezadostno), 2 (dobro) in 3 (odlično).

Ukrepi ob posameznih ocenah:

- če tečajnik prejme oceno 1 (nezadostno), ni opravil tečaja,
- če tečajnik prejme oceno 2 (dobro) ali 3 (odlično), mora za pridobitev naziva mladinski voditelj najkasneje v letu dni od zaključka tečaja pripraviti, izvesti in analizirati eno aktivnost s področja dela mladih v planinski organizaciji in na podlagi tega pripraviti seminarsko nalogo.

Za uspešno zaključen tečaj mora biti tečajnik prisoten na vsaj 80% aktivnosti programa.

Seminarsko nalogo tečajnika oceni vodja tečaja z ocenami: 1 (nezadostno), 2 (dobro) in 3 (odlično). V kolikor je seminarska naloga ocenjena z oceno 1 (nezadostno), ima tečajnik 1 mesec časa, da jo skladno z navodili popravi. V kolikor je ne popravi oz. ponovno odda neprimerno seminarsko nalogo tečaja ni opravil.

Končna ocena tečajnika je sestavljena iz:

- splošne ocene dela na tečaju, ki jo ob zaključku tečaja poda vodstvo,
- ocene izpitnih obveznosti na tečaju in
- ocene seminarske naloge.

Vodja tečaja po pregledu in oceni seminarske naloge s pozitivno končno oceno tečajnika seznaní Odbor za vzgojo in izobraževanje MK PZS, ki na tej podlagi podeli posamezniku naziv Mladinski voditelj in izda ustrezno potrdilo z rokom veljavnosti do dopolnjenega 29. leta starosti. Odbor za vzgojo in izobraževanje MK PZS vodi register vseh podeljenih nazivov Mladinski voditelj. Tečajnikom, ki pridobijo naziv Mladinski voditelj, se podeli diplome letno na zboru mladinskih odsekov.

Vsak tečaj za mladinske voditelje na podlagi analize tečaja ter vsebinskega poročila vodje tečaja, ki ga mora ta pripraviti in oddati v roku 45 dni po zaključenem tečaju, verificira Odbor za vzgojo in izobraževanje MK PZS.

LITERATURA ZA IZVAJANJE TEČAJEV IN NADALJNJE SAMOIZOBRAŽEVANJE

- Več avtorjev, 2004: **Učbenik - Planinska šola**. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.
- Več avtorjev, 2006: **Vodniški učbenik**. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.
- Več avtorjev, 2002: **Učbenik - Planinska orientacijska tekmovanja**. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.
- Več avtorjev, 2002: **Priročnik - Planinski tabori**. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana.
- Več avtorjev, 2003: **Priročnik za trenerje mladinskih voditeljev**. Mladinski svet Slovenije, Ljubljana.
- Bak, M. 2005: **Podpora mladinskim voditeljem**. Mladinska akademija, Ljubljana.
- Cepin, M. 2004: **Neformalno izobraževanje**. Mladinska akademija, Ljubljana.
- Kristan, S. 1998: **Šola v naravi**. Didakta, Radovljica.
- Stritar, U. 1998. **Z otroki v gore: družinski izleti**. Sidarta, Ljubljana.

V Ljubljani, 8.6.2009

Vodja OVIZ MK PZS:
Nina Rman

Predsednik MK PZS:
Uroš Kuzman